

Ministerie van Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.justitie.nl

Contactpersoon
T 070 / 370 90 16
F 070 370 79 00

Ons kenmerk
5563970/08/DJJ

Bijlagen
2

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 5 januari 2009

Onderwerp Kinderen als getuigen en slachtoffers van huiselijk geweld

Tijdens het VAO over huiselijk geweld op 20 december 2007 is door uw Kamer onder meer de motie-Van Gent/Azough aangenomen; deze motie gaat over het expliciet aandacht besteden aan de kwetsbare positie van kinderen als getuigen en slachtoffers van huiselijk geweld (TK 2007-2008, 28345, nr. 58). Bij brief van 3 april 2008 (TK 2007-2008, 28345, nr. 64) heb ik u met betrekking tot deze motie het volgende bericht:

“Met het oog op de noodzakelijke aandacht voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld, is begin 2007 de publicatie ‘Kinderen in de keten’ verschenen. Hierin staan goede voorbeelden beschreven van trajecten en samenwerkingsafspraken gericht op de aanpak van deze problematiek (Kindsporen). Momenteel wordt onderzocht of deze publicatie de regio’s heeft geïnspireerd om initiatieven te nemen en Kindsporen te implementeren, en zo nee, wat er nodig is om dit alsnog te bewerkstelligen. Dit onderzoek is in juni van dit jaar gereed. Naar aanleiding daarvan zal ik bezien of er vervolgacties nodig zijn. Daarover zal ik u zo spoedig mogelijk na het verschijnen van het onderzoek berichten.”

Mede namens de Minister voor Jeugd en Gezin en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kom ik met deze brief de genoemde toezegging na. Omdat het onderzoek vertraagd is opgeleverd kan ik eerst nu reageren. Naast informatie over het onderzoek informeer ik u hierbij tevens over de maatregelen die wij in gang zullen zetten.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen kunnen getuige zijn van huiselijk geweld maar ook zelf direct slachtoffer zijn van mishandeling. Voor ‘directe’ kindermishandeling is altijd wel aandacht geweest, maar pas sinds enkele jaren is er expliciet aandacht voor de kwetsbare

positie van kinderen als getuige van huiselijk geweld. Beide vormen worden beschouwd als kindermishandeling, en terecht: van beide vormen is immers bekend dat zij ernstige gevolgen kunnen hebben voor de ontwikkeling van een kind.

Datum
5 januari 2009
Ons kenmerk
5563970/08/DJJ

Wat de omvang van het probleem betreft: uit onderzoek is gebleken dat naar schatting tenminste 107.200 kinderen per jaar thuis worden mishandeld.¹ Uit scholierenonderzoek komt een nog hoger aantal naar voren: 160.700 kinderen per jaar.

Wat betreft het getuige zijn van partnergeweld: uit de cijfers van de MO-groep over 2007 blijkt dat 38,8% van de meldingen bij het AMK meldingen van getuige van geweld in het gezin betreft.²

Duidelijk is dat het bij kindermishandeling (kinderen als getuige van huiselijk geweld of zelf slachtoffer van geweld) om een zeer ernstig probleem gaat. In het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *Kinderen Veilig Thuis* (TK 2006-2007, 31015, nr. 16) geven de Minister voor Jeugd en Gezin en ik aan op welke wijze wij de aanpak van kindermishandeling vormgeven.

Regionale aanpak

Een essentieel onderdeel uit het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *Kinderen Veilig Thuis* is het invoeren van een regionale aanpak kindermishandeling, gebaseerd op de aanpak van de Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling (RAAK). Kern van deze aanpak is dat instellingen en beroepskrachten op regionaal niveau gezamenlijk werken aan een samenhangende en effectieve aanpak van kindermishandeling. Deze sluitende aanpak moet niet alleen leiden tot het zoveel mogelijk voorkómen en signaleren van kindermishandeling, maar óók tot het stoppen van kindermishandeling door snel passende hulp en/of bescherming te bieden.

In de RAAK-aanpak komt de noodzakelijke verbinding tussen huiselijk geweld en kindermishandeling (kinderen die getuige of slachtoffer zijn van huiselijk geweld) tot uitdrukking. Immers: de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang vervullen een belangrijke rol in de invoering van de regionale aanpak van kindermishandeling. Dat doen zij in samenwerking met de andere gemeenten in hun regio (vanwege de inzet van de lokale preventieve jeugdzorg) en met provincies en

¹ Van Ijzendoorn, M.H. e.a. (2007) *Kindermishandeling in Nederland anno 2005. De Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM-2005)*. Lamers-Winkelmann, F. e.a. (2007) *Scholieren over Mishandeling. Landelijk onderzoek naar de omvang van kindermishandeling onder leerlingen van het voorgezet onderwijs*.

² Adviezen en Meldingen over Kindermishandeling in 2007; Registratiegegevens van de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling; Mogroep Jeugdzorg, 2008.

grootstedelijke regio's (vanwege de inzet van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), de geïndiceerde jeugdzorg en/of jeugdbescherming). De centrumgemeenten, ook verantwoordelijk voor de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld, zijn in staat een verbinding te leggen tussen de structuren die al ontwikkeld zijn voor huiselijk geweld en de aanpak van kindermishandeling. Zo wordt een integrale aanpak voor alle betrokkenen (kinderen én volwassenen) bevorderd.

Datum
5 januari 2009
Ons kenmerk
5563970/08/DJJ

Met ondersteuning vanuit het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) brengen de regio's momenteel de huidige situatie voor wat betreft de aanpak van kindermishandeling in kaart. Op basis daarvan ontwikkelen regio's een werkplan met als doel de aanpak van kindermishandeling verder te verbeteren. Daarbij wordt ook gekeken naar de samenwerking met organisaties die zich bezighouden met de aanpak van huiselijk geweld en de hulp die in de regio voor gezinnen en kinderen beschikbaar is in het geval van huiselijk geweld. Goede voorbeelden van samenwerking, zoals Kindsporen, worden daarin meegenomen.

In het onderzoek (zie bijlage) waarnaar ik in mijn bovengenoemde brief van 3 april 2007 verwijs is gekeken in hoeverre in regionaal verband een sluitende aanpak voor kindermishandeling ("Kindspoor") is gerealiseerd. Uit het onderzoek blijkt het volgende.

Het afgelopen anderhalf jaar zijn in een groot aantal regio's samenwerkingsverbanden ontstaan rondom kinderen als getuige van geweld en zijn bestaande verbanden verder ontwikkeld. Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat nog niet in alle regio's binnen Nederland sluitende samenwerkingsverbanden rondom trajecten voor kinderen als getuige van huiselijk geweld zijn opgezet. Het Kindspoor, zoals ontwikkeld door de regio Hollands-Midden, dient voor veel regio's als voorbeeld. Omdat in enkele regio's al voor het verspreiden van de publicatie 'Kinderen in de keten' (begin 2007) ontwikkelingen gaande waren met betrekking tot het opzetten van samenwerkingsverbanden en gezien de lange tijd tussen de publicatie en deze inventarisatie, is het lastig na te gaan of de publicatie een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de uiteindelijke totstandkoming van deze trajecten. Wel is bij een groot aantal van de medewerkers en coördinatoren van de AMK's en ASHG's de publicatie bekend.

Uit het onderzoek blijkt ook dat sommige regio's komende ontwikkelingen, zoals de invoering van de regionale aanpak kindermishandeling en de inwerkingtreding van de Wet tijdelijk huisverbod, gebruiken om gericht aandacht te besteden aan kinderen die getuige zijn van geweld. Immers, voor zowel de regionale aanpak als de uitvoering van een huisverbod is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen

goed met elkaar samenwerken en een sluitend samenwerkingsverband en hulpverleningstraject ontwikkelen.

Daarnaast zullen de landelijke invoering van de Veiligheidshuizen en de Centra voor Jeugd en Gezin ook van betekenis zijn. Ook hierbij krijgt de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling immers gestalte.

Datum
5 januari 2009
Ons kenmerk
5563970/08/DJJ

Aanpak Rijk

Gelet op de ernst van de problematiek en dus het belang van goede hulpverlening aan kinderen vinden wij het noodzakelijk om, als onderdeel van de uitvoering van het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *Kinderen Veilig Thuis*, expliciete aandacht te geven aan kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld. Te vaak nog blijkt dit een vergeten groep, die gemakkelijk over het hoofd wordt gezien bij de aanpak van geweld in het gezin.

Wij zullen dan ook de volgende maatregelen in gang zetten.

- Als onderdeel van de invoering van de regionale aanpak kindermishandeling worden *de regionale coördinatoren en de portefeuillehouders Huiselijk geweld van de centrumgemeenten geïnformeerd* over de positie van kinderen als getuige van huiselijk geweld. Daarbij zal gewezen worden op de goede voorbeelden van Kindsporen die inmiddels zijn ontwikkeld. Tijdens deze bijeenkomsten, die georganiseerd worden in het kader van de regionale aanpak kindermishandeling, wordt extra informatie gegeven en handreikingen gedaan hoe om te gaan met kinderen als getuige van huiselijk geweld.
- Uit het onderzoek is gebleken dat professionals behoefte hebben aan *deskundigheidsbevordering* waar het gaat om het herkennen van signalen van kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld. Dit onderdeel zullen wij meenemen in het traject rond de verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling, waar dezelfde problematiek speelt. Wij zullen u daar later over berichten.
- Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek naar de ontwikkelde instrumenten voor *gegevensuitwisseling/beroepsgeheim*³, dat in het voorjaar van 2009 beschikbaar komt, zullen wij de instrumenten aanpassen en met goede voorlichting over wat wettelijk wel en niet is toegestaan breed verspreiden. Ook hierbij zullen wij aansluiten bij het traject rond de verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling

³ De set instrumenten bestaat uit een modelconvenant gegevensuitwisseling, een schriftelijke Wegwijzer huiselijk geweld en beroepsgeheim 'Horen, Zien en Zwijgplicht' en een digitale Wegwijzer.

- Wij zullen het gebruik van goede *interventies* in het kader van Kindspoor met kracht bevorderen. Te denken valt hierbij aan 'Let op de Kleintjes'⁴, dat in de komende periode op effectiviteit onderzocht gaat worden.
- De geestelijke gezondheidszorg (h)erkent de signalen die in het onderzoek worden benoemd. GGZ Nederland heeft recent 'de code voor het melden van kindermishandeling in de ggz' ontwikkeld. De code geeft handvatten aan hulpverleners, met name als het gaat over de wijze van omgaan met de privacy van de cliënt. Verder zullen ervaringen met goede voorbeelden uit de ggz, zoals onder andere in Gelderland (Gelderse Roos), meer landelijk worden verspreid.

Datum
5 januari 2009
Ons kenmerk
5563970/08/DJJ

Tenslotte nog het volgende. Op 1 augustus jl. is de nieuwe OM-Aanwijzing huiselijk geweld (bijlage) in werking getreden. Hierin krijgen kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld specifieke aandacht. Expliciet is aangegeven, dat het optreden van het OM en de politie mede dient ter behartiging van de belangen van de kinderen die getuige zijn van het geweld. Het kind dat getuige is van huiselijk geweld wordt in de Aanwijzing als slachtoffer van kindermishandeling gezien. De politie dient dan ook, wanneer er een onderzoek wordt gedaan naar huiselijk geweld waar kinderen bij betrokken zijn, altijd een melding bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) te doen. De betrokken kinderen en hun ouders zullen zo spoedig mogelijk na het geweldsincident worden verwezen naar een geschikte vorm van hulpverlening. Tijdens het AO Kindermishandeling (TK 2007-2008, 31 015, nr. 25) heb ik toegezegd om voor artikel 300 Sr voorlopige hechtenis mogelijk te maken bij kindermishandeling. Artikel 300 lid 1 Sr is reeds opgenomen in artikel 67 lid 1 Sv, waardoor voorlopige hechtenis mogelijk is bij kindermishandeling.

Ter afsluiting merk ik het volgende op. Wij zijn ons ervan bewust dat het opzetten van sluitende samenwerkingsverbanden geen sinecure is, maar een grote inspanning vraagt van de betrokken partijen. Toch zijn wij ervan overtuigd dat zonder dergelijke samenwerkingsverbanden een goede en efficiënte hulp aan kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld niet mogelijk is.

De Minister van Justitie,

⁴ Hulpverleningsprogramma voor kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld.